

AİLEDE ÇOCUK, GENÇ VE YAŞLILAR ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

EDİTÖR:

Prof. Dr. Mustafa TALAS

YAZARLAR:

Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK

Prof. Dr. Ercan OKTAY

Doç. Dr. Nilgün ULUTAŞDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi Hamza KURTKAPAN

Dr. Öğr. Üyesi Sevcan Güleç SOLAK

Dr. Öğr. Üyesi Şerife PEKKÜÇÜKŞEN

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman YURTTAŞ

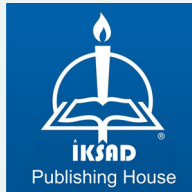
Arş. Gör. Esra Nur KAZAR

Arş. Gör. Fatma TOSUN

Arş. Gör. İrfan DOĞAN

Arş. Gör. Sevda UZUN

Rauf YANARDAĞ

AİLEDE ÇOCUK, GENÇ VE YAŞLILAR ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

EDİTÖR

Prof. Dr. Mustafa TALAS

YAZARLAR

Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK
Prof. Dr. Ercan OKTAY
Doç. Dr. Nilgün ULUTAŞDEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Hamza KURTKAPAN
Dr. Öğr. Üyesi Sevcan Güleç SOLAK
Dr. Öğr. Üyesi Şerife PEKKÜÇÜKŞEN
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman YURTTAŞ
Arş. Gör. Esra Nur KAZAR
Arş. Gör. Fatma TOSUN
Arş. Gör. İrfan DOĞAN
Arş. Gör. Sevda UZUN
Rauf YANARDAĞ

Copyright © 2019 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
distributed, or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording, or other electronic or
mechanical methods, without the prior written permission of the publisher,
except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other
noncommercial uses permitted by copyright law. Institution Of Economic
Development And Social
Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TURKEY TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

kongreiksad@gmail.com

www.iksad.net

www.iksad.org.tr

www.iksadkongre.org

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications – 2019©

ISBN:

Cover Design: İbrahim Kaya

September / 2019

Ankara / Turkey

Size = 16 x 24 cm

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Mustafa TALAS

1 - 3

BÖLÜM 1

ONARICI ADALET YAKLAŞIMINDA ÇOCUKLAR VE SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISI

Arş. Gör. İrfan DOĞAN
Rauf YANARDAĞ

5 - 29

BÖLÜM 2

YAŞLI AYRIMCILIĞINA FARKLI BİR BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman YURTTAŞ

31 - 68

BÖLÜM 3

İŞ VE AİLE YAŞAMININ UYUMLAŞTIRILMASINDA ÇOCUK BAKIM POLİTİKALARI: AB VE TÜRKİYE UYGULAMALARI

Arş. Gör. Esra Nur KAZAR
Arş. Gör. Fatma TOSUN

69 - 84

BÖLÜM 4

GELECEĞİN SAĞLIK PROFESYONELLERİNİN UYGULAMADAKİ YAŞADIKLARI MESLEKİ RİSKLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER (GÜMÜŞHANE İLİ ÖRNEĞİ) İlknur

Arş. Gör. Sevda UZUN
Doç. Dr. Nilgün ULUTAŞDEMİR

83 - 108

BÖLÜM 5

KAMU POLİTİKASI NESNESİ OLARAK "ÇOCUK": HÜKÜMET PROGRAMLARI ÜZERİNDEN BİR ANALİZ

Dr. Öğr. Üyesi Sevcan Güleç SOLAK
Dr. Öğr. Üyesi Şerife PEKKÜÇÜKŞEN
Prof. Dr. Ercan OKTAY

109 - 139

BÖLÜM 6

OYUNCAK KÜTÜPHANESİ UYGULAMASININ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN DEĞER KAZANIMINA KATKILARI

Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK

141- 167

BÖLÜM 7

GENÇLERİN YAŞLI BAKIMI SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Hamza KURTKAPAN

169- 194

ÖNSÖZ

“Ailede Çocuk, Genç ve Yaşlılar Üzerine Araştırmalar” adındaki bu eser, disiplinlerarası bir mesele olan aile konusunun çeşitli aktörlerinin üzerine yapılmış araştırmalardan meydana gelmektedir.

Toplumun en küçük yapı taşı olan ailede çeşitli aktörler birlikte yaşamını sürdürmektedir ve bu aktörlerin aktif katılımı ile yaşam deneyimlerini sergilemektedirler. Bu aktörlerden çocuklar ailenin meyvesi olarak rol üstlenen ve aileye neşe katan varlıklardır. Bu varlıkların ailede sağlam bir temel alması ve mutlu bir yaşam sürdürmesi sevgi ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanması ve toplumsallaşma süreçlerindeki rollerini ailenin iyi öğretmesi esas olan meseledir.

Gençlik, çocukluk ile yaşlılık arasında olan ara dönemi ifade eden ve insan hayatında önem arz eden bir dönemdir. Bu dönem, insanlarda, kişiliğin oluşmaya başladığı ve kanların hızlı hareket etmesinden ötürü hareketi temsil eder. Bu evreden sonraki dönem olan yaşlılık da aslında, insanın ne kadar güzel bir ömür sürüp sürmediğinin yansımalarını takdim eden özel bir dönemini ifade eder.

Her dönemde ayrı bir güzelliğe sahip olduğu düşünülebilecek insanların, söz konusu dönemlerinin türlü disiplin teknikleriyle araştırılması da önemli hususlardandır. Bu eserde, farklı disiplinlerde yapılmış söz konusu döneme ait çalışmalara yer verilmiştir. Bu bağlamda, ilk bölümdeki çalışmada, Doğan ve Yanardağ, sosyal hizmetler bakış açısıyla çocuklardaki adalet duygusunun analizini yapmıştır. Çocukluktaki etkilerin kalıcı izler bırakması sebebiyle bu çalışma büyük bir önem arz etmektedir.

İkinci bölümdeyse, Yurttaş, yaşlı ayrımcılığı konusunu çalışmıştır. Yine çok kıymetli olan bu çalışmada, yaşlılık ile ilgili durumun değişim arzemesi ve Türkiye'nin de Batılı ülkelerin deneyimlerindeki vaziyete yakın bir duruma geleceği anlatılmıştır. Bunun yanı sıra yaşlılığın artık sadece biyolojik anlamda ele alınamayacak kadar önemli olduğu örneklerle açıklanmıştır.

Kazar ve Tosun, çalışmanın üçüncü bölümünde çocuk bakım politikalarının AB ve Türkiye eksenli olarak analizini yapmıştır. Özellikle çocukların iş ve aile yaşamının uyumlulaştırılması bağlamında bu analiz gerçekleştirilmiştir. Farklı deneyimlerle ele alınan bu mesele, günümüz dünyasının önemli hususlarından biri olarak dikkat çekmektedir.

Dördüncü bölümde Uzun ve Ulutaşdemir, önemli gençlik meselelerinden olan meslek hususunun sağlık profesyonelleri ile ilgili projeksiyonlar içeren çalışmalarıyla eserimize renk katmışlardır. Gerçekten de günümüzde en önemli şeylerin başında meslekler, meslekler bakımından da profesyonellik gelmektedir. Bu husus, genç nüfusun yolunu çizmesinde büyük bir ehemmiyete haiz olmaktadır. Gelecek ekmek parası kazanmak, toplumda yer edinmek ve toplumsal statü elde etmek gibi gerekçelerle büyük oranda meslek seçimiyle tesis edilmektedir. Bu çalışma bu hususu sağlık profesyonelliği açısından ele almıştır.

Solak, Pekküçükşen ve Oktay'dan oluşan çalışma ekibinin kıymetli araştırmaları hükümet programları ekseninde çocukların bir kamu politikası nesnesi olarak analizini içermektedir. Bu çalışmada dönemsel analizlerle çocuklar ile politikanın ilgisi arasındaki bağ

anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma ile çok önemli bir ayrıntıya dikkat çekilmiş olduğunu düşünmekteyim.

Özyürek'in altıncı bölümdeki çalışmasında, okul öncesi dönemdeki çocukların değer kazanımlarına oyuncak kütüphanesinin etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Çocukların değer kazanımları yaşamlarının daha sonraki dönemini derin bir biçimde etkileyeceği için bu çalışma da, tarafımdan çok kıymetli görülmektedir.

Kurtkapan'ın yedinci ve son bölümdeki çalışmasında ise; Gençlerin yaşlı bakımı sorumluluğuna ilişkin görüşleri üzerine sosyolojik bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma önümüzdeki dönemlerde; Ailenin, yaşlı bakımında alacağı pozisyonlar hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Eserin hazırlanmasında emeği geçen İksad International'in kıymetli mensuplarına Başkan Sayın Mustafa Latif Emek'e, Başkanışman ve Yayın Grubu Başkanı Sayın Sefa Salih Bildirici'ye, Yayın Grubu Tasarımcısı Sayın İbrahim Kaya'ya böyle bir eseri bilimsel literatüre kazandırmaları sebebiyle teşekkür ederim.

Niğde, 25 Eylül 2019
Prof. Dr. Mustafa TALAS

BÖLÜM 7:
GENÇLERİN YAŞLI BAKIMI SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Hamza KURTKAPAN¹

---

¹ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Yaşlı Bakımı Programı, Nevşehir, Türkiye, hamzakurtkapan@nevsehir.edu.tr

GİRİŞ: TÜRKİYE’DE YAŞLI BAKIMI

Ulusal ve uluslararası kuruluşların raporlarında Türkiye’de nüfusun hızla yaşlanmakta olduğu belirtilmektedir (United Nations Department of Economic and Social Affairs [UNDESA], 2015; TÜİK, 2018). Şöyle ki, Türkiye’de 65 yaş ve üzeri nüfus 2000’de 3,6 milyon iken 2019 verilerine göre bu sayı 7 milyonu aşmıştır (TÜİK, 2018). Türkiye’de 65 yaş ve üzeri bireylerin sayısının 2050 yılında 15 milyona ve nüfusun beşte birine ulaşacağı öngörülmektedir (TÜİK, 2018). Ülkemizde 65 yaş ve üzeri yaşlılar içerisinde ise en çok ileri yaşlıların oranı artmaktadır. Bunun temel nedeni olarak teknoloji ve sağlık alanlarındaki gelişmelere bağlı olarak ortalama insan ömrünün artması gösterilmektedir. 85 yaş ve üzeri ileri yaşlıların nüfus artışı tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’nin de gündem maddeleri arasında yer almaktadır. Türkiye’de artış gösteren 85 yaş ve üzeri ileri yaşlı nüfus, sosyal politikalarda önemli bir yer tutmaktadır.

Sosyal politika alanının ve akademinin ileri yaşlılar ile ilgili en önemli konusu ihtiyaç halinde yaşlı bakımı hizmetinin nasıl verileceğidir. İleri yaşlı bireylerin temel sorunu, ihtiyaç halinde bakımın nasıl ve kimler tarafından verileceği sorunudur. Zira insanlar 85 yaş ve üzeri yaşları kapsayan ileri yaşlılık döneminde kronik sağlık sorunları ile daha fazla karşılaşmaktadır. Bu durum onların önemli bir kısmını bakım konusunda başkalarına bağımlı kılmaktadır. Yaşlı bakımı hizmetlerinin ekonomik ve sosyal boyutlarını da içermelidir. Yaşlı nüfusun artışı ile birlikte yaşlı bakımının ekonomik boyutu düşündürücü olmaktadır. Bu çerçevede yaşlı bakımında kamunun

ekonomik yükünü azaltma adına “evde yaşlı bakımı” daha fazla teşvik edilmektedir.

Türkiye’de evde yaşlı bakımında sorumluluğun büyük kısmı aile kurumundadır. Ancak günümüzde kentleşme ve bireyselleşmenin de etkisi ile evde yaşlı bakımı sadece aile bağları ile gerçekleştirilemez hal almıştır. Ülkemizde evde yaşlı bakımında aileye destek olabilmenin yollarını arama adına sürekli bir çaba görülmektedir.

Yaşlılık ve yaşlı bakımı alanında yapılan çalışmalara bakıldığında, bu çalışmalarda özellikle sağlık ve sosyal hizmet alanlarına yoğunlaşıldığı görülmektedir. Yaşlı bakımının geleceği adına, sosyal bilimlerde çok daha fazla çalışma yapmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumsal yapıda meydana gelen değişim, aile kurumunu da dönüştürmektedir. Ailedeki dönüşüm temelinde kentleşme, nüfusun yaşlanması, kadının ücretli iş piyasasında daha fazla yer alması gibi nedenler yer almaktadır. Ailede yaşanan bu değişim en fazla yaşlıları etkilemektedir.

Yaşlıların ailedeki konumu sarsıldığından onların bakım ihtiyaçlarını karşılamada aile kurumu bazen yetersiz kalabilmektedir. Evde yaşlı bakımında aileye destek mekanizmaları geliştirmek için yeni bakım modellerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaca 2000’lerin başında yapılan bir saha çalışmasında da dikkat çekilmiştir (Kalaycıoğlu, vd. 2003). Yaşlı bakımında ailenin destek ihtiyacı, sosyolojik çalışmalarda modernleşme ekseninde tartışılmaktadır (Durgun ve Tümerdem, 1999; Kalınkara, 2000; Karataş, 2000; Türel,2001; Kayacan, 2001; Tufan, 2003; Atilla, 2006; Yapıcıoğlu, 2009). Bu tartışmalar modern dönemde kuşaklararası ilişki teması

çerçevesinde yürütülmektedir (Görgün-Baran, 1995; Bebekoğlu ve Özgen, 2001; Kalaycıoğlu ve Rittersberger-Tılıç, 2001; Kalınkara, Ersoy ve Arpacı, 2002; Görgün-Baran, vd., 2005; Güven ve Cerit, 2003; Çiftçi, 2008; Tufan ve Yazıcı, 2009; Alperen, 2013). Kuşaklararası ilişki çalışmalarında başlıca amaç, yaşlı bakımında devlet, piyasa ve aile üçgeninde sorumluluğun nasıl paylaşıldığını anlamaktır (Özbay, 2014, s. 56). Bahsedilen çalışmalarda yaşlı bakımında ailenin önceliği vurgulanmaktadır.

Türkiye’de geleneklerin de etkisi ile ihtiyaç halinde yaşlı bakımının evde yapılması hem yaşlı hem de yaşlının yakınlarının tercihidir (Görgün-Baran, vd. 2005; Aközer, vd., 2011). Ailenin yetmediği durumlarda ise devlet ve kurumsal bakım devreye girmektedir. Ancak yaşlı bakımı hizmetlerindeki maliyetin yüksekliğinden dolayı kurumsal bakım pek fazla tercih edilmemektedir (Bilge, vd., 2014). Ekonomik açıdan sürdürülebilir bir yaşlı bakımı için daha az maliyetli olan evde bakım tercih edilmektedir. Ancak mevcut koşullarda evde yaşlı bakımının devamlılığı için ailenin bakım yükünün paylaşılması gerekmektedir. Devlet ve diğer aktörler tarafından ailenin yaşlı bakımı sorumluluğu paylaşılmalıdır (Çavuş, 2013). Ayrıca evde bakımın güçlendirilmesi adına, bakım sigortası devreye sokulmalıdır (Genç ve Barış, 2015; Akış, 2013, s. 92). Bunun için gerekli alt yapının oluşturulup evde yaşlı bakımı, dünya standartlarına getirilmelidir (Cindoruk ve Şen, 2009).

Türkiye’de evde uzun süreli yaşlı bakımı alanların büyük çoğunluğu, enformel bakım hizmetinden yararlanmaktadır (Oğlak,

2017, s. 76). Bu bakım verenler çoğunlukla fizyolojik, psikolojik ve sosyal ve ekonomik sorunlar yaşamaktadırlar (Türkan-Gel ve Tokur-Kesgin, 2017, s.269; Uçar-Karcı, Yoldaşcan ve Okyay, 2018, s.151). Yaşlı eğer kronik hastalığa sahip ise bakıcının bakım yükü de artmaktadır (Selçuk ve Avcı, 2016). Yine de ailede bakımın devam etmesi gerekmektedir. Bunun için bakım vermede karşılaşılan sorunlarla başa çıkma yolları bulunmalıdır (Balcı, Atılğan ve Bulut, 2016, s. 465).

Türkiye Aile Yapısı Araştırmasının sonuçlarına göre Türkiye’de hanelerin %6,3’ünde bakıma muhtaç yaşlı bulunmaktadır (TAYA, 2011, s. 358). Türkiye’de 18-60 yaş aralığındaki bireylerden yaşlılıkta yaşam yeri sorusunda, fikrim yok seçeneğini işaretleyenler dışarıda bırakıldığında %32’si yaşlılıkta evde bakım hizmeti alma seçeneğini işaretlemişlerdir (Eryurt, 2014, s. 104). Bu, evde yaşlı bakımı hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gereğine işaret etmektedir.

Ülkemizde evde yaşlı bakımında formel olmayan çalışma koşullarının bir an önce düzene koyulması gerekmektedir (Özkul ve Kalaycı, 2018, s. 18). Gerekli tedbirler alınmazsa sosyal güvenlik ve sağlık sistemi yaşlanan nüfus için yetersiz kalacaktır (Eryurt, 2014, s. 90).

Türkiye’de halihazırda evde yaşlı bakımı hizmetleri aile bireyleri ile yerel ve merkezi otoriteler tarafından yürütülmektedir. Ancak bu hizmetlerin sürdürülebilirliği açısından kaynak ve nitelikli eleman sıkıntısı ön plana çıkmaktadır. Problemleri aşma adına evde uzun süreli yaşlı bakımı konusunda mevcut durumu çalışılmalıdır.

Türkiye’de evde yaşlı bakımı ile ilgili çalışmalar genellikle mevcut durumu tespite yönelik olmaktadır.

Yaşlanma sosyolojisi literatüründe yaşlının yaşam yeri tercihinine dair çeşitli tartışmalar mevcuttur. Söz konusu tartışmalar içinde yaşlıların kurumda ya da yerinde yaşlanma gibi tercihleri üzerinde durulmaktadır. Son zamanlarda ise kurumsal bakımın alternatifi olan yerinde yaşlanmanın bireysel ve sosyal faydaları üzerinde özellikle durulmaktadır. Yaşlının kurumsal bakımı sosyolojik anlamda önemli bir olgudur. Ancak son zamanlarda kurumsal bakımın yerine “yerinde yaşlanmayı” destekleyen perspektiflerin önem kazanmasının altında bireysel ve sosyo-ekonomik nedenler yer almaktadır. Yaşlılar alışkın oldukları mekanlarda yaşamlarını sürdürmeyi istemektedirler (Kurtkapan, 2018, s. 163). Türkiye’de geleneklerin de etkisi ile ihtiyaç halinde yaşlı bakımının evde yapılması hem yaşlının kendisi hem de yaşlı yakınının tercihi olmaktadır (Görgün-Baran, 2005; Aközer, vd. 2011). Ailenin yetersiz kaldığı durumlarda ise devlet, huzurevi gibi kurumları devreye sokmaktadır. Türkiye şartlarında huzurevinde 60 yaş ve üzeri sağlıklı bireylere yatılı hizmet verilmektedir (Özmete ve Hussein, 2017 s. 7).

Bu araştırmada gençlerin yaşlı bakımı ile ilgili düşüncelerine yer verilecektir. Çalışma yaptığımız genç grubu 1990-2000 yılları arası doğumlu Y kuşağına mensupturlar. Türkiye’de demografik anlamda kritik bir dönem olan 21. yüzyılın ikinci yarısında bu Y kuşağındakiler yaşlılığa ilk adımlarını atmış olacaklardır. Kritik bir tarihsel dönemde yaşlılığa adım atacak olan günümüz gençleri ile ilgili daha fazla çalışma yapmaya ihtiyaç vardır. Bundan dolayı Türkiye’de geleceğin

Y kuşağı yaşlıları, kendilerinden önceki kuşaktakilerden daha fazla akademik ilgiyi hak etmektedir (Kurtkapan, 2019, s. 4). Bayhan'a göre Türkiye şartlarında 1990 ve 2000 yılları arasında doğan günümüz gençleri bahsedilen bu *Y kuşağını* oluşturmaktadır (2014, s.4).

Riler, M. W. tarafından 1971 yılında geliştirilen yaş tabakalaşması kuramı, toplumun çeşitli yaş katmanlarından ayrıldığını belirtmektedir. Aynı yaş grubundaki bireylerin, farklı dönemlerde birbirleri ile benzer deneyimler yaşamalarına dikkat çekilmektedir (Cockerham, 1991: 55). Bu kuram yaşlılık çalışmalarında jenerasyonun önemli olduğuna dikkat çekilmektedir. Bireylerin yaşam boyunca diğer akranları ile benzer yaşadıkları üzerinden benzer özelliklere odaklanılmaktadır. Geçmişte olaylara yakın yaş grubundakiler günümüzde ve gelecekte de aynı etkilere maruz kalacaktır. Büyük çaplı etkili olaylar, aktöre etkiledi yaş aralığı da etkendir. Yaş tabaklaşması kuramı benzer deneyimlerin yaşlılar için dönemsel anlamda bir kategori olabileceğine dikkat çekilmektedir.

Yaş Tabakalaşması Kuramına göre, her dönemin yaşlıları daha önceki dönemlerinkinden farklılık göstermektedir (Riley, 1976, s. 30). Küreselleşmenin sık sık dile geldiği bir dönemde doğan ve tüketim kültürü, küresel çevre kirliliği gibi etkenler ile büyüyen Y kuşağını, onlara özgü bir yaşlılık dönemi beklemektedir. Ayrıca bu kuşağın doğduğu 1980 sonrası yıllar, neo-liberal politikaların egemen olduğu ve sosyal devletin küçüldüğü, girişimciliğin önemsendiği bir dönem olduğunu belirtmek gerekir (Kökalan-Çımrın, 2009, s. 199). Bu dönemsel düşünüş biçimi o dönemde doğup büyüyen Y kuşağının

bireylerin yaşlılık, yaşlı bakımı ve huzurevi gibi konulara bakış açılarında da etkili olmaktadır.

Bu araştırmada Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi 2018-2019 güz dönemine kayıtlı lisans öğrencilerinden oluşan bir grup Y kuşağı gençlerin yaşlı bakıma ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir.

Yöntem: Araştırmanın Türü ve Örneklemi

Araştırmada nicel araştırma yöntemi ile tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir çalışma yapılmıştır. Gençlerin yaşlı bakımı ile ilgili görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırma Şubat- Mart 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde lisans eğitimi gören 20-29 yaşa aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. Araştırmayı oluşturacak öğrenci grubuna basit rastgele örneklem yöntemi ile ulaşılmıştır. Araştırmaya 657 kişi katılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan 657 katılımcı, basit rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler, Tablo-1’de gösterilmektedir.

Tablo1: Katılımcıların Demografik Özellikleri.

Cinsiyet	f	%
Kadın	434	66,1
Erkek	223	33,9
Doğduğu, büyüdüğü yer		
Kır	225	34,2
Kent	425	64,7
Cevap yok	7	1,1
Aile tipi		
Çekirdek Aile	576	87,7
Geniş Aile	71	10,8
Cevap yok	10	1,5
Toplam	657	100

Tablo 1’de görüleceği üzere, katılımcıların 434’ü (%66,1) kadın; 223’ü (%33,9) erkekten oluşmaktadır. Katılımcıların %64,7’si kent, %34,2’si ise kır/köy doğumludur. Katılımcıların 576’ı (%87,1) çekirdek ailede, 71’i (%11,4) ise geniş ailede doğup büyüdüklarini ifade etmiştir.

Veri Toplama Aracı

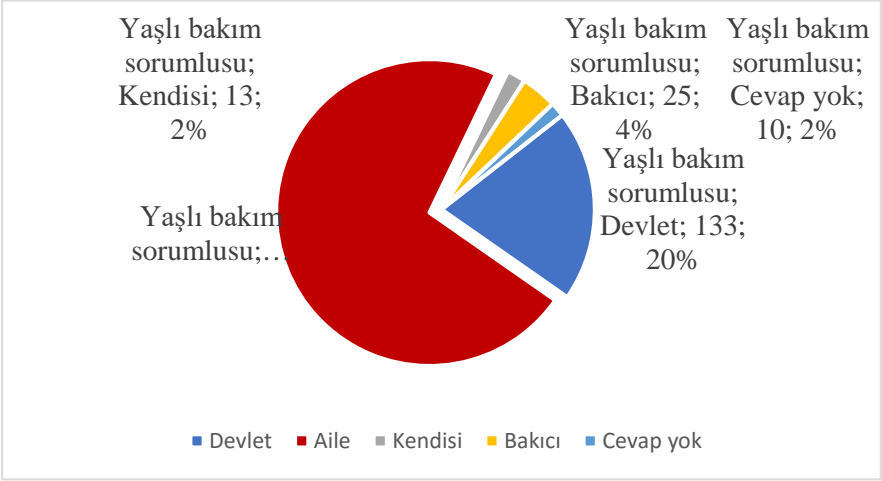
Araştırmada veriler, anket formu aracılığı elde edilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde, katılımcıları tanıtıcı bilgi soruları yer almaktadır. İkinci kısımda ise katılımcıların yaşlı bakım sorumluluğuna ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Tanıtıcı bilgi soruları ile araştırmaya katılan gençlerin sosyal ve demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, aile tipi, doğduğu büyüdüğü yer, ebeveynlerin iş ve eğitim durumu, aylık ortalama gelirleri) belirleme amaçlanmaktadır.

Araştırma öncesi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinden 16.01.2019/1 karar tarihli Etik Kurul Raporunun yanı sıra Fakülte yönetimleri ve katılımcılardan gerekli izinler alınmıştır. Anketin işlerliğini test etmek üzere 20 gönüllüye pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrası ankette gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, anket Şubat-Mart 2019 tarihleri arasında uygulanmıştır. Öğrencilerle anket uygulaması sınıf ortamında yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 25.0 programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilme aşamasında tanımlayıcı istatistik metotlarından yararlanılmıştır. İstatistiksel veriler değerlendirilirken Kay Kare (Chi Square) analizine başvurulmuştur. Bulgular %95 güven aralığında değerlendirilmiştir.

Bulgular: Y kuşaağı gençlerin yaşlı bakımına ilişkin görüşleri

Bu bölümde 20-29 yaş aralığı gençlere uygulanan bilgi formundan elde edilen verilerden hareketle yapılan analizlere yer verilmektedir. Literatürde temel tartışmalar arasında yaşlı bakımında devlet, aile ve yaşlı bireyin kendisi ya da piyasa aktörlerinden hangisini sorumlu olması gerektiği tartışılmaktadır. Bu çalışmada gençlerin bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir. Daha sonra genel yaşlı bakımına ilişkin görüşleri ile kendisinin bakıma ihtiyaç duyacak kadar yaşlanınca kimler tarafından bakılmak istediği sorusuna verilen cevaplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Ayrıca üniversite sonrası aile kurduktan sonra ebeveynleri ile birlikte yaşamayı isteyip istememelerine bakılmıştır. Bu soruya olumlu ya da olumsuz cevabın nedenleri incelenmiştir. 90'lı yıllarda doğan ve 2055 yılların sonrasında yaşlılığa adım atacak olan Y kuşaağı gençlerin yaşlı bakımı sorumluluğuna ilişkin görüşleri önemlidir. Geleneksel anlamda Türkiye'de yaşlı bakımda sorumluluk aile kurumu üzerinden ve aile bireyleri ve akrabalık bağları üzerinden çözülmeye çalışılmaktadır. Ancak bu durumun gelecek yıllarda devam edip etmeyeceği tartışmalı bir konudur. Zira artan kentleşme ve bireyselleşme en fazla yaşlıların ailedeki konumlarını etkilemektedir.

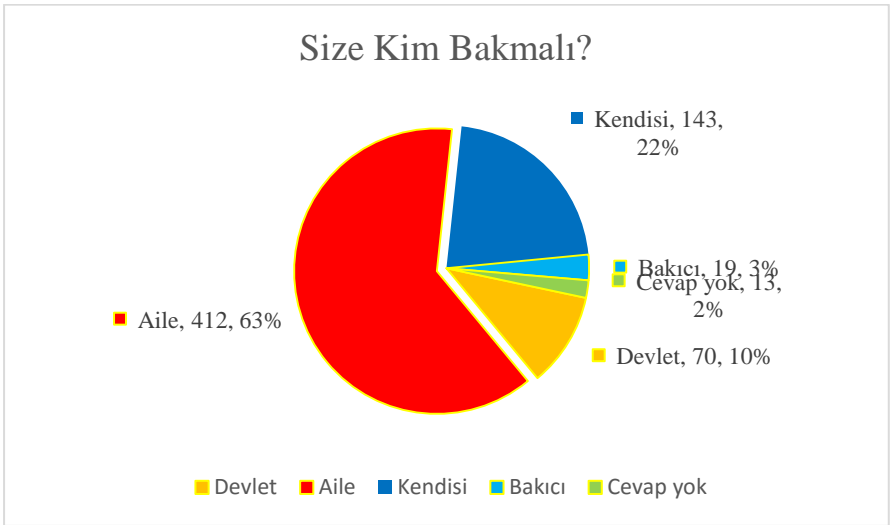
Grafik 1. Yaşlı Bakım Sorumlusuna İlişkin Görüşleri:

Grafik 1’de görüleceği katılımcıların 476’sı (%72,5) yaşlı bakımında sorumluluğun ailede olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Gençlerin 133’ü (%20,3) ise yaşlı bakımında devletin sorumlu olması gerektiğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan katılımcıların çok az kesimi (13 kişi %2) yaşlı bakımında sorumluluğun yaşlı bireyin kendisine ait olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların 25’i (%3,8) yaşlı bakımı hizmetinde özel bakıcıların sorumluluğunda yürütülmesi gerektiği fikrini dile getirmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan, Y kuşağına mensup gençlerin önemli bir kesimi yaşlı bakımında ailenin sorumluluk alması gerektiği görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Diğer taraftan katılımcıların beşte birlik kesimi ise yaşlı bakımında devlete sorumluluk yüklemektedir. Katılımcıların çok azı yaşlı bakımında sorumluluğu yaşlı bireylere ait olması gerektiği görüşüne sahiptirler.

Katılımcıların yaşlı bakımına ilişkin genel görüşlerinin yanı sıra, katılımcılara kendilerinin bakıma ihtiyaç duyacak kadar yaşlandıklarında kimler veya hangi kurum tarafından yaşlı bakımı hizmeti almayı tercih ettikleri de sorulmuştur. Bu sorunun cevabında devlet, aile veya bakıcı tarafından seçeneği ile kendim seçeneğine yer verilmiştir. Katılımcıların bu soruya vermiş oldukları cevaplar Grafik 2’de gösterilmiştir.

Grafik 2. Sen Bakıma İhtiyaç Duyacak Kadar Yaşlanınca Size Kimin Ya da Hangi Kurumun Bakmasını İstersiniz?

Katılımcıların ihtiyaç duyacak kadar yaşlandığından kimin bakmasını istesin sorusuna büyük bir çoğunluk (412 kişi; %62,7) aile cevabını vermişlerdir. Bu soruya devlet cevabını verenlerin sayısı 70’dir (%10,6). Ancak katılımcıların 143’ü (%21,8) bu soruya kendim bakımımı üstlenirim seçeneğini işaretlemiştir.

Araştırmada katılımcıların genel yaşlı bakım sorumluluğuna ilişkin görüşleri ile kendilerinin ileride yaşlı bakımına ihtiyaç duyduklarında nasıl bir bakımı tercih edeceklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığa bakılmıştır. Bu doğrultuda her iki soruya verilen cevaplar Ki-Kare (Chi Square) testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları tablo 2’de gösterilmiştir.

Table 2: Katılımcıların Yaşlı Bakımına İlişkin Görüşlerinin Genel Yaşlı Bakımına İlişkin Görüşlerine Bağımlı Olup Olmadığına Belirlemek Amacı İle Yapılan Ki- Kare (Chi Square) Testi Sonuçları.

Gruplar		Size		Kim	X ²	sd	p
		Bakmalı		Toplam			
		D+A	K				
Yaşlı	D	95	37	132	57,046	2	0,000
Bakım	A	375	99	474			
Sorumlusu	K	10	30	38			
Toplam		480	166	646			

Kısaltmalar: D: devlet; A: aile; D+A: devlet veya aile; K: kendisi veya bakıcısı

Tablo 2’de görüleceği üzere katılımcıların yaşlı bakımında kimin sorumlu olması gerektiği sorusuna ve kendisi ihtiyaç duyacak kadar yaşlanınca kimin bakması gerektiği sorusuna verdiği cevaplar arasında istatistiksel anlamda bir fark bulunmuştur (X²=57,046; p<0,001). Bu durumda, katılımcıların genel yaşlı bakım sorumluluğunda yaşlının kendisine çok fazla sorumluluk

yüklenmezken, iş kendisinin bakımına gelince yaşlı bakımında yaşlı bireyin kendisine sorumluluk yükleyenlerin sayısı artmaktadır.

Burada zaman içerisinde yaşlı bakımında ailenin daha az yükümlülük alacağına dair bilincin geliştiği söylenebilir. Ayrıca bu durum gençlerin gelecekteki yaşlı bakıma ilişkin kendileri daha fazla ön plana çıkacaklarının bilincinin yaygınlaştığını söylenebilir. Mesala yaşlıların bakımında ailenin yakın gelecekteki konumu hakkında ipucu olması için katılımcıların gençlerin yaşlıları ailede hangi konumda gördüklerini kendi anne ve babaları ile birlikte yaşayabilmeleri üzerinden değerlendirmek istenmiştir.

Katılımcıların Evlendikten Sonra, Anne Ve Babaları İle Birlikte Yaşamayı İsteyip İstememelerinin Aile Sosyolojisi Açısından Değerlendirilmesi

Katılımcıların ailenin geleceğine ilişkin görüşleri

Yaşlı bakımında hali hazırda ailenin sorumluluğu ön plandadır. Şimdinin orta yaşları ve yakın geleceğin yaşlıları olacak olan ebeveynler ile çocukları arasındaki kuşak ilişkisine bakılmıştır. Bu kuşak ilişkisi yakın geleceğin yaşlıların ailedeki konumları hakkında ip ucu elde etmek için araştırmaya katılan gençlerin evlendiklerinde kendi ebeveynlerini ailede nasıl konumlandıkları ölçülmeye çalışılmıştır. Buradan hareketle yaşlı bakımında ailenin gelecekteki konumu hakkında kısmi bilgiye ulaşılabilir.

Katılımcıların ailenin geniş mi? Yoksa çekirdek aile mi olması gerektiğine ilişkin bakış açıları onların yaşlı bakım konusundaki görüşlerini etkilediği söylenebilir. Bu çerçevede araştırmada katılımcıların evlendikten sonra anne ve babaları ile birlikte aynı evde

yaşamayı isteyip istemedikleri sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar, sosyolojide geniş aile ve çekirdek aile kuramları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Aile sosyolojisi açısından çekirdek aile ve geniş ailenin geleceği önem arz etmektedir. Özellikle gençlerin evlendikleri zaman anne ve babaları ile birlikte yaşamayı isteyip, istemeleri hem aile açısından hem de bireyler yaşlanınca bakım açısından üzerinde düşünülmesi gereken konular arasında yer almaktadır. Gençlerin yaşlı bakımına ilişkin görüşlerini değerlendirdiğimiz bu çalışmada gençlerin gelecek aile tasavvurları da incelenmiştir. Gençlerin ebeveynleri ile birlikte yaşamayı isteyip istememelerine ilişkin görüşleri Grafik 3'de gösterilmiştir.

Grafik 3. Üniversite Sonrası Aile Kurduktan Sonra Anne/Baba Ya Da Her İkisi De Sizinle Birlikte Yaşamalarını İster Misiniz?

Üniversite sonrası aile kurduktan sonra anne/baba ya da her ikisi de sizinle birlikte yaşamasını isteyip, istememelerinin değerlendirildiği Grafik 3’de görüleceği üzere katılımcıların 465’i (%70,8) aile kurduktan sonra ebeveynleri ile birlikte aynı evde yaşayabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların 179’u (%27,2) ise evlendikten ve aile kurduktan sonra anne ve babası ile birlikte aynı evde yaşamayı düşünmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılanların büyük bir kısmı evlendikten sonra ebeveynleri ile birlikte yaşayabileceğini belirtmektedirler. Ancak yaklaşık üçte birlik bir kesim evlenince ayrı aile modelini tercih etmektedirler. Burada aile bağlarının devam ettiği ancak şartlar gereği mekânsal ayrışmanın yaşanabileceğine dikkat çekmek gerekiyor.

Araştırmada evlendikten sonra anne ve baba ile birlikte olmayı isteyip istememenin nedenlerine verilen açık uçlu cevaplar analize dahil edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 3ve Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Üniversite Bitirince Ailenle Aynı Evde Kalmak İster Misin Sorusuna Evet Cevabı Verenlerin Bunun İçin Gösterdikleri Gerekçeler.

Kategori	Örnek Cümleler
Aile bağlarının iyi olduğu ve anne ve babasını sevdiği için,	<p>“Ailemi ve onlara destek olmayı seviyorum.”</p> <p>“Aile ilişkileri önemlidir.”</p> <p>“Yaşlılarla ilgilenmeyi seviyorum”.</p> <p>“Ailem bana destek olur.”</p>
Anne ve babasına bakmanın bir görev olduğunu düşündüğü için,	<p>“Yalnız kalmalarını istemem.”</p> <p>“Saygı ve hürmet, vefa borcum.”</p> <p>“Yanımda güvende hissedirim.”</p> <p>“Tek erkek olduğum için.”</p> <p>“Sorumluluk bilincim gereği.”</p> <p>“Onlar bana baktı şimdi sıra bende”</p>
İslam’da anne ve babaya bakmak ile ilgili emir olduğu için	<p>“İslam’da anne babaya hürmet ve vefa vardır.”</p> <p>“Anne babanın hakkı ödenmez.”</p> <p>“Allah rızası için ve bu bizim görevimizdir.”</p>

Tablo 4. Üniversite Bitirince Ailenle Aynı Evde Kalmak İster Misin Sorusuna Evet Cevabı Verenlerin Bunun İçin Gösterdikleri Gerekçelerin Frekans Tablosu:

Neden anne babanla birlikte kalmak istersin?	f	%
Aile bağlarının iyi olduğu ve anne ve babasını sevdiği için,	144	30,97
Anne ve babaya bakmanın bir görev olduğunu düşündüğü için,	137	29,46
İslam’da anne ve babaya bakmak ile ilgili emir olduğu için,	20	4,30
Diğer	2	0,43
Açıklama yok	162	34,84
Toplam	465	100

Tablo 3 ve Tablo 4’da görüleceği üzere katılımcıların anne ve babaları ile birlikte yaşama istemlerinde en fazla aile bireyleri arasındaki sevgi bağları gelmektedir. Bu soruya cevap verenlerin %47,5’i bu şekilde cevap vermiştir. %52’si ise bunun bir sorumluluk, dini bir görev olduğu cevabını vermişlerdir. Diğer taraftan katılımcıların evlendikten sonra anne ve babaları ile birlikte aynı evde kalmayı istememelerinin nedenlerine de bakılmıştır. Bu konudaki görüşleri Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Üniversite Bitirince Ailenle Aynı Evde Kalmak İster Misin Sorusuna Hayır Cevabı Verenlerin Bunun İçin Gösterdikleri Gerekçeler:

Neden aynı evde birlikte oturmayı istemiyorsunuz?	f	%
<i>Ev üstüne ev olmayacağı, ailemin evliliğime karışmaması ve kuşak çatışması yaşanmaması için,</i>	56	31,26
<i>Kişisel alanım önemli olduğu ve kendi ayaklarım üzerinde durmayı önemsendiği için,</i>	24	13,39
<i>Daha huzurlu olunacağı düşünüldüğü için,</i>	21	11,73
<i>Diğer</i>	13	7,27
<i>Cevap yok</i>	35	19,35
Toplam	179	100

Katılımcılara evlendikten sonra, anne ve babanızla aynı evde kalmayı düşünmüyorsanız bunun nedeni sorulduğunda cevap olarak verilen 134 cevabın, 56’sını cevabında, çekirdek aile türünün ilişkiler açısından daha iyi olacağını düşündüklerinden kaynaklandığı görülmüştür. Ebeveynleri ile aynı evde olmanın kuşak çatışmasına neden olabileceği, anne ve babaların yeni kurulan ailenin işleyişine olumsuz etki edebileceğine dair endişelerden hareketle aynı evi istemediklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan kişisel alan isteği ile

gençlerin kendi ayakları üzerinde durma istekleri de bunda etkili olmaktadır.

Sonuç olarak bu araştırma, Araştırmaya katılan gençlerin genel olarak yaşlı bakımında devlet ve aileyi öncelerken, iş kendilerinin bakımına gelince bakımı kendim üstlenirim seçeneğine daha fazla yer vermektedirler. Katılımcıların ileride aile kurduktan sonra anne babasının onlarla birlikte yaşamasını isteyenlerin oranı %70,8'dir. Bu bulgular önümüzdeki dönemde yaşlı bakımında ailenin alacağı pozisyon hakkında ön bilgi verecektir. Ailesi ile birlikte kalmak isteği yüksek olmakla birlikte bunun derinlerine inilmesi gerekmektedir. Çalışmanın yapıldığı bölgenin kültürel özellikleri katılımcıların sosyoekonomik düzeyleri ve mecburiyet psikolojisinin bu durum üzerindeki etkisini görmezden gelinemez.

KAYNAKÇA

- Akış, A. G. (2013). *Evde bakım parasının evde yaşlı bakım sürecine etkisinin Bourdieu'cü bir yaklaşımla incelenmesi: Antalya örneği*, Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Aközer, M., Görgün-Baran, A., Kalaycıoğlu, S. Özler, G. Nuhrat, C.R., Ortaç A. ... ve Maran, T. (2011). *Türkiye'de Yaşlılık Dönemine İlişkin Beklentiler*, Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Alperen M. (2013). *Sosyo-ekonomi statü açısından yaşlıların aile ilişkileri: Ankara Keçiören örneği*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Konya.
- Atilla, S. (2006). *Toplumsal değişimin aile ve yaşlılar üzerine etkisi (İstanbul'daki beş huzurevinde inceleme)*, Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Sakarya.
- Balcı, S., Atılğan, N., Bulut, B. (2016). Evden çıkamayan yaşlılara bakım verenlerde dini başa çıkma, bakım veren yükü ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Sosyoloji Dergisi*, 362, 465-475.
- Bayhan, V. (2014). Milenyum veya (Y) kuşağı gençliğinin sosyolojik bağlamı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 3, 8-25.

- Bilge, U., Elçiođlu, Ö., Ünalacak, M. & Ünlüođlu, İ. (2014). Türkiye’de yaşı evde bakım hizmetleri, *Euras J Fam Med*, 3(1), 1-8.
- Bebekoğlu, Y., Özgen Ş. (2001). Yaşı, aile ve toplum: değişen roller, *Yaşı Sorunları Araştırma Dergisi*, (1). 44-51.
- Cindoruk, M.& Şen, İ. (2009). Yaşının evde Bakımı, *Türkiye Klinikleri*, 29(5), 110-112.
- Cockerham, W. C. (1991). *This Aging Society*, Englewood Cliffs, N.J, Prentice Hall.
- Çavuş, F. Ö. (2013). *Yaşlılara Yönelik Evde Bakım Hizmetlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Çiftçi, A., (2008). *Ailedeki Yaşı Bireyler, V. Aile Şurası “Aile Destek Hizmetleri” Bildirileri*, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Durgun, B. ve Tümerdem, Y. (1999). Kentleşme ve yaşlılara sunulan hizmetler, *Geriatrı*, 2(3), 115-120.
- Eryurt, M. A. (2014). Türkiye’de yaşı nüfus ve yaşlılık dönemiyle ilgili yaşam tercihleri, *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler ve Öneriler*, Editörler: Turgut, M ve Feyzioğlu, S. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları
- Genç, Y. & Barış, İ. (2015). Yaşı bakım hizmetlerinde çağdaş yaklaşım: Kurumsal bakım yerine evde bakım hizmetlerinin

güçlendirilmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 36-57.

Görgün Baran, A., Kalıncara, V., Aral, N., Akın, G., Baran G., Özkan, Y. (2005). *Yaşlı ve Aile İlişkileri Ankara Örneği*, Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 127.

Görgün Baran, A. (1995). Değişen toplumlarda yaşlının yeri ve aile içi ilişkileri, *Sosyal Devlet Yaklaşımında 2000'li Yıllara Doğru Olgun Gençlik Sempozyumu*, Ankara: Yaşlıları Koruma Derneği Yay.

Kalaycıoğlu, S., Tol, U. U., Küçükural, Ö., ve Cengiz K. (2003). *Yaşlılar ve Yaşlı Yakınları Açısından Yaşam Biçimi Tercihleri*, Ankara: TÜBİTAK Matbaası.

Kalaycıoğlu, S. ve Rittersberger -Tılıç, H. (2001). “Yaşlı ve genç kuşaklararası sosyal, kültürel, ekonomik bağların ailenin refah düzeyine etkisi”, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1, (2), 65-75.

Kalıncara, V. (2000). Yaşlılıkta sosyal katılım ve kent hizmetleri, *Antropoloji ve Yaşlılık*, Editörler: Erkan, G. ve Işıksan, V. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayınları, s.77-86.

Kalıncara, V. Ersoy, A. F. ve Arpacı, F. (2002). Aile ortamında yaşlıların bakımında karşılaşılan sorunlar üzerine bir araştırma, *Değişen Türkiye'de İnsan Hakları Açısından Sosyal Hizmetler*, Editör: Karataş, K. Ankara: Sosyal Hizmetleri Uzmanları Derneği Genel Merkezi.

- Karataş, S. (2000). Sosyal değişme ve yaşlılık, *Antropoloji ve Yaşlılık*, Editörler: Erkan, G. ve Işıkhana, V. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayınları.
- Kayacan, G. (2001). *Modernite, Türk modernleşmesi ve değişen yaşlılık yaşantıları*, Yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, İstanbul.
- Kökalan-Çımrın, F. (2009). Küreselleşme, neo liberalizm ve refah devleti ilişkisi üzerine. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 195-203.
- Kurtkapan, H. (2018). *Kentte yaşlılık ve yerel yönetim uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kurtkapan, H. (2019). Ünal Şentürk, yaşlılık sosyolojisi, yaşlılığın toplumsal yörüngeleri. *İnsan ve Toplum Dergisi*, Doi: 10.12658/D0223.
- Oğlak, S. (2017). Yaşlı bakımında görünmeyen işgücü: aile bakımı ve ekonomik değeri *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 73-87.
- Özbay, F. (2014). Akrabalık ve komşuluk ilişkileri, *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler ve Öneriler*, Editörler: Turgut, M. ve Feyzioğlu, S. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Özkul, M., ve Kalaycı, I. (2018). Enformel bir iş ve istihdam alanı olarak yaşlı bakıcılığı: yaşlı yakınları ile bakıcı ilişkilerinde yaşanan sorunlar, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 920, 1-27.

- Özmete, E. & Hussein. S. (2017). *Türkiye’de Yaşlı Bakım Hizmetleri Raporu: Avrupa’dan En İyi Uygulama Örnekleri ve Türkiye İçin Bir Model Tasarımı*, Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayınları.
- Riley, M. W. (1976). Social Gerontology and the Age Stratification of Society, *The sociology of Aging: Selected Readings*, (Eds.) Robert C. Atchley, Mildred M. Seltzer, Belmont, Calif, Wadsworth Pub. Co.
- Selçuk, K. T. & Avcı, D. (2016). Kronik hastalığa sahip yaşlılara bakım verenlerde bakım yükü ve etkileyen etmenler, *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-9.
- T. C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, (2011). *Türkiye’de Aile Yapısı Araştırması 2011*, Ankara: Afşaroğlu Matbaası.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2018. *Haber bülteni: nüfus projeksiyonları 2018-2080*. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567> Son erişim tarihi:19.08.2019.
- Tufan, İ. (2003). *Modernleşen Türkiye’de Yaşlılık ve Yaşlanmak (Yaşlanmanın Sosyolojisi)*, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yay.
- Tufan, İ. & Yazıcı, S. (2009). Yaşlılıkta kuşaklar arası ilişkiler, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1, s.47-52, Ankara.
- Türel, G. (2001). Yaşlılar için sunulan kentsel servisler, *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi* n.1, 25-35.

- Türkan-Gel, K. & Tokur-Kesgin, M. (2017). İnfomal bakım verenlerin bakım yüküne ilişkin hemşirelerin görüşleri, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20 (4), 267-278.
- Uçar Karcı, G., Yoldaşcan, B. E., & Okyay, R. A. (2018). Yaşlı bireylere bakım veren aile bireylerinin karşılaştığı sorunların ve bakım yükünün değerlendirilmesi, *Kocaeli Tıp Dergisi*, 73, 146-153.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs [UNDESA]. (2015). *World Population Ageing 2015* (ST/ESA/SER.A/390). New York: United Nations.
- Yapıcıoğlu, A. (2009). *Modernleşme süreci ve yaşlılık: İki yerleşim yerinde modernitenin yaşlılığa etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Bölümü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Sosyoloji Bilim Dalı, Muğla.

IKSAD
Publishing House